

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στην πρόταση νόμου «Για την απαγόρευση αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

1. Το 2015, η Διάσκεψη των Μερών στη Σύμβαση-πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή «UNFCCC» υιοθέτησε τη Συνθήκη του Παρισιού για την κλιματική αλλαγή. Το άρθρο 2 της Συνθήκης προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θα στοχεύσουν να διατηρήσουν «την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη κάτω από 2°C κάτω από τα προβιομηχανικά επίπεδα και θα συνεχίσουν τις προσπάθειες να περιορίσουν την αύξηση της θερμοκρασίας στους 1.5° κάτω από τα προβιομηχανικά επίπεδα, αναγνωρίζοντας ότι αυτό θα μειώσει σημαντικά τους κινδύνους και τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής». Περαιτέρω, η Συνθήκη του Παρισιού προβλέπει ότι κάθε κράτος μέλος «καταρτίζει, γνωστοποιεί και τηρεί διαδοχικές εθνικά καθορισμένες συνεισφορές που προτίθεται να επιτύχει». Τα Μέρη επιδιώκουν εγχώρια μέτρα μετριασμού, με σκοπό την επίτευξη των στόχων των εν λόγω συνεισφορών (άρθρο 4(2)). Η εθνικά καθορισμένη συνεισφορά κάθε Μέρους «θα αντιπροσωπεύει μια πρόοδο πέρα από την τρέχουσα εθνικά καθορισμένη συνεισφορά του Μέρους τη δεδομένη στιγμή και θα αντικατοπτρίζει την υψηλότερη δυνατή φιλοδοξία του, καθώς και τις κοινές αλλά διαφοροποιημένες ευθύνες και αντίστοιχες δυνατότητες του, στο πλαίσιο διαφορετικών εθνικών συνθηκών (άρθρο 4(3))».

2. Το ζήτημα της νομικής δεσμευτικότητας των διατάξεων της Συνθήκης του Παρισιού απασχόλησε τα δικαστήρια. Το Ανώτατο Δικαστήριο του Η.Β. (16.12.2020) δεν αναφέρθηκε άμεσα στη νομική αξία της Συνθήκης του Παρισιού, εκτίμησε ωστόσο, ότι το εθνικό σχέδιο (εν προκειμένω των αεροδρομίων) ήταν εναρμονισμένο με τους στόχους της, όπως αυτοί ορίζονται στο άρθρο 2 της ως άνω Συνθήκης. Προς την ίδια κατεύθυνση κινήθηκε και το γαλλικό conseil d'Etat στην υπόθεση Grande-Synthe (19.11.2020). Το δικαστήριο υπογράμμισε ότι «τόσο η ΕΕ όσο και η Γαλλία, ως συμβαλλόμενα μέρη στη Συνθήκη του Παρισιού, δεσμεύονται να αγωνιστούν εναντίον των καταστροφικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής». Στη συνέχεια εκτίμησε ότι «εάν οι προβλέψεις της Συνθήκης χρειάζονται την έκδοση συμπληρωματικών πράξεων για να παράγουν αποτέλεσμα και, κατά συνέπεια, στερούνται άμεσου αποτελέσματος, ωστόσο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την ερμηνεία των διατάξεων του εσωτερικού δικαίου, κυρίως αυτών που αναφέρονται στους στόχους της συνθήκης, οι οποίες έχουν σκοπό να τους θέσουν σε εφαρμογή».

3. Το 2023 (COP28, Ντουμπάϊ ΗΑΕ), η Διάσκεψη των Μερών στη Σύμβαση-πλαίσιο για την κλιματική αλλαγή «UNFCCC» υιοθέτησε τη Συμφωνία «First global stocktake». Τα συμβαλλόμενα μέρη της COP28 συμφώνησαν ότι ο περιορισμός της υπερθέρμανσης του πλανήτη στους 1,5°C απαιτεί μεγάλη, γρήγορη και διαρκή μείωση των παγκόσμιων εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) κατά σαράντα τρία τοις εκατό (43%) έως το 2030 και κατά εξήντα τοις εκατό (60%) έως το 2035 σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2019 και

μηδενικές καθαρές εκπομπές CO₂ παγκοσμίως έως το 2050 το αργότερο. Κατά τη συμφωνία, ο παγκόσμιος απολογισμός έδειξε ότι η εποχή των ορυκτών καυσίμων θα πρέπει να τερματιστεί, αναγνωρίζοντας την ανάγκη για καθολική απομάκρυνση από τα ορυκτά καύσιμα. Η συμφωνία καλεί επίσης τα μέρη να τριπλασιάσουν την παγκόσμια δυναμικότητα ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και να διπλασιάσουν τον ρυθμό βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης έως το 2030. Ζητά, επίσης, τη μείωση του μεθανίου και άλλων εκπομπών εκτός CO₂ αυτή τη δεκαετία, και τη σταδιακή κατάργηση, το συντομότερο δυνατόν, των μη αποδοτικών επιδοτήσεων ορυκτών καυσίμων που δεν στρέφονται κατά της ενεργειακής φτώχειας ή δεν βοηθούν τις ευάλωτες ομάδες.

4. Από την πλευρά της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε την Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία. Στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας, η ΕΕ εξέδωσε Κανονισμούς και Οδηγίες, ήδη από το 2018. Συγκεκριμένα: α) ο Κανονισμός 2018/842 ο οποίος επιβάλλει στα κράτη μέλη να προβούν σε ετήσιες μειώσεις εκπομπών ΑτΘ έως το 2030. Για την Ελλάδα η μείωση έως το 2030 είναι της τάξης του μείον είκοσι δύο κόμμα επτά τοις εκατό (-22,7%) σε σχέση με το 2005 (Παράρτημα Ι), β) ο Κανονισμός 2018/1999, ο οποίος θεσπίζει μηχανισμό ενεργειακής διακυβέρνησης, που περιλαμβάνει και την υποχρέωση της ΕΕ και των κρατών μελών για «απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές» (άρθρο 1 (2) δ) του Κανονισμού 2018/1999). Σύμφωνα με το άρθρο 4, το κάθε κράτος μέλος καθορίζει στο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα τους στόχους αναφορικά με την απαλλαγή από τις ανθρακούχες εκπομπές.

Ειδικότερα, στο άρθρο 4, στοιχείο α) σημείο 1) του ως άνω ιδίου Κανονισμού ορίζεται ότι:

α) όσον αφορά τη διάσταση της «απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές»:

1) αναφορικά με τις εκπομπές και απορροφήσεις αερίων του θερμοκηπίου και ενόψει της συνεισφοράς στην επιδίωξη μείωσης των αερίων του θερμοκηπίου σε όλους τους τομείς της οικονομίας της Ένωσης:

i) τη δεσμευτική εθνική επιδίωξη του κράτους μέλους για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου και τα ετήσια δεσμευτικά εθνικά όρια, σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/842,

ii) τις δεσμεύσεις και τους εθνικούς στόχους του κράτους μέλους για καθαρές απορροφήσεις αερίων θερμοκηπίου σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2 του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/841,

iii) κατά περίπτωση, για την επίτευξη των στόχων και των επιδιώξεων της Ενεργειακής Ένωσης και των μακροπρόθεσμων δεσμεύσεων της Ένωσης για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που συνάδουν με τη συμφωνία του Παρισιού, άλλους στόχους και επιδιώξεις, συμπεριλαμβανομένων τομεακών επιδιώξεων και σκοπών προσαρμογής.

Περαιτέρω, στο Παράρτημα Ι, Τμήμα Α, σημείο 2 του ίδιου ως άνω Κανονισμού ορίζεται:

2.1. Διάσταση απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές.

2.1.1. Εκπομπές και απορροφήσεις ΑτΘ.

Τα στοιχεία που παρατίθενται στο άρθρο 4 στοιχείο α) σημείο 1). Κατά περίπτωση, άλλοι εθνικοί στόχοι και επιδιώξεις που συνάδουν με τη Συμφωνία του Παρισιού και τις υφιστάμενες μακροπρόθεσμες στρατηγικές. Κατά περίπτωση για τη συνεισφορά στη συνολική δέσμευση της Ένωσης για μείωση των εκπομπών ΑτΘ, άλλοι

στόχοι και επιδιώξεις, συμπεριλαμβανομένων των τομεακών επιδιώξεων και των σκοπών προσαρμογής, εάν υπάρχουν.

Επίσης, στο ίδιο ως άνω Παράρτημα Ι ορίζεται ότι:

3.1. Διάσταση απαλλαγής από τις ανθρακούχες εκπομπές.

3.1.1. Εκπομπές και απορροφήσεις ΑτΘ.

Πολιτικές και μέτρα για την επίτευξη της επιδίωξης που έχει τεθεί βάσει του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/842, όπως αναφέρεται στο σημείο 2.1.1 του παρόντος Τμήματος, και πολιτικές και μέτρα για τη συμμόρφωση με τον Κανονισμό (ΕΕ) 2018/841, τα οποία θα καλύπτουν όλους τους βασικούς κλάδους εκπομπών και τους τομείς για τη βελτίωση των απορροφήσεων, αποβλέποντας στον στόχο της Ένωσης για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1119.

5. Ο Κανονισμός 2021/1119 (ευρωπαϊκός κλιματικός νόμος) στο άρθρο 1 ορίζει δεσμευτικό στόχο για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050. Περαιτέρω, στο άρθρο 2 ορίζει ότι:

1. Οι εκπομπές και οι απορροφήσεις των αερίων του θερμοκηπίου που ρυθμίζονται από το ενωσιακό δίκαιο, σε ολόκληρη την Ένωση, θα έχουν ισοσκελιστεί εντός της Ένωσης το αργότερο έως το 2050, έτσι ώστε οι καθαρές εκπομπές να είναι μηδενικές έως το έτος εκείνο, και η Ένωση θα επιδιώξει την επίτευξη αρνητικών εκπομπών στη συνέχεια.

2. Τα αρμόδια θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο, αντίστοιχα, ώστε να καταστεί δυνατή η συλλογική επίτευξη του στόχου για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στην παρ. 1, λαμβάνοντας υπόψη τη σημασία της προώθησης τόσο της δικαιοσύνης και της αλληλεγγύης μεταξύ των κρατών μελών όσο και της οικονομικής αποδοτικότητας στην επίτευξη αυτού του στόχου.

Επίσης, ο ίδιος ως άνω Κανονισμός στο άρθρο 4 ορίζει ότι:

1. Προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος για κλιματική ουδετερότητα που ορίζεται στο άρθρο 2 παρ. 1, τίθεται ως δεσμευτικός κλιματικός στόχος της Ένωσης για το 2030 η εγχώρια μείωση των καθαρών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου (εκπομπές μετά την αφαίρεση των απορροφήσεων) κατά τουλάχιστον πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2030. Κατά την υλοποίηση του στόχου που αναφέρεται στο πρώτο εδάφιο, τα οικεία θεσμικά όργανα της Ένωσης και τα κράτη μέλη δίνουν προτεραιότητα στην ταχεία και προβλέψιμη μείωση των εκπομπών και, ταυτόχρονα, ενισχύουν τις απορροφήσεις από φυσικές καταβόθρες. Προκειμένου να διασφαλιστεί ότι θα καταβληθούν επαρκείς προσπάθειες μετριασμού έως το 2030, για τους σκοπούς του παρόντος κανονισμού και με την επιφύλαξη της αναθεώρησης της νομοθεσίας της Ένωσης που αναφέρεται στην παρ. 2, η συνεισφορά των καθαρών απορροφήσεων στον κλιματικό στόχο της Ένωσης για το 2030 περιορίζεται σε διακόσια είκοσι πέντε εκατομμύρια (225.000.000) τόνους ισοδύναμου CO₂. Προκειμένου να ενισχυθούν οι καταβόθρες άνθρακα της Ένωσης σύμφωνα με τον στόχο της επίτευξης κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050, η Ένωση επιδιώκει την επίτευξη μεγαλύτερου όγκου καθαρών καταβοθρών άνθρακα το 2030.

6. Ο ν. 4936/2022 (εθνικός κλιματικός νόμος) αποτελεί την εθνική ρύθμιση για τις μειώσεις εκπομπών ΑτΘ και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 1 (2) ορίζεται ότι «Προκειμένου να επιτευχθεί ο μακροπρόθεσμος στόχος κλιματικής ουδετερότητας της παρ. 1, ορίζονται ως ενδιάμεσοι κλιματικοί στόχοι για τα έτη 2030 και 2040 η μείωση των καθαρών ανθρωπογενών εκπομπών αερίων θερμοκηπίου κατά

τουλάχιστον πενήντα πέντε τοις εκατό (55%) και ογδόντα τοις εκατό (80%), αντίστοιχα, σε σύγκριση με τα επίπεδα του έτους 1990.....» Όπως προκύπτει από το ίδιο το κείμενο, ο εθνικός στόχος μείωσης των εκπομπών ΑτΘ έως το 2040 είναι υψηλότερος σε σχέση με τον προβλεπόμενο στον Κανονισμό 2021/1119 (άρθρο 4 (3) (4) και (5)).

7. Στην πρόσφατη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής επισημαίνεται ότι η ΕΕ πρέπει να θέσει ως στόχο τη μείωση των καθαρών εκπομπών ΑτΘ κατά ενενήντα τοις εκατό (90%) σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990 έως το 2040. Για να επιτευχθεί η μείωση των εκπομπών καθαρών εκπομπών ΑτΘ κατά ενενήντα τοις εκατό (90%), το επίπεδο των υπολειπόμενων εκπομπών της ΕΕ το 2040 θα πρέπει να είναι χαμηλότερο από 850 MtCO₂-eq και οι απορροφήσεις του άνθρακα θα πρέπει να φθάσει τους 400 MtCO₂. Υπογραμμίζεται, επίσης, ότι έως το 2040 η κατανάλωση ορυκτών καυσίμων για ενέργεια αναμένεται να έχει μειωθεί κατά περίπου ογδόντα τοις εκατό (80%) σε σύγκριση με το 2021. Ωστόσο, η ΕΕ δεν φαίνεται να επιτυγχάνει αυτούς τους στόχους. Μάλιστα δε, σύμφωνα με πρόσφατη μελέτη, «η ΕΕ πρέπει να μειώσει δραστικά τη χρήση ορυκτών καυσίμων ώστε να ευθυγραμμιστεί με το στόχο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για κλιματική ουδετερότητα έως το 2050». Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, μεταξύ των άλλων, «με την απόσυρση των εγκαταστάσεων άνθρακα, πετρελαίου και φυσικού αερίου».

8. Στην έκθεση The Summary for Policymakers of the Intergovernmental Panel on Climate Change («IPCC») 2018 «Special Report on Global Warming of 1.5°C» (doc. 1: «SR1.5») επισημαίνεται: «Οι δραστηριότητες του ανθρώπου εκτιμάται ότι προκάλεσαν περίπου 1.0°C υπερθέρμανση του πλανήτη πάνω από τα προβιομηχανικά επίπεδα (p. 4, para. A.1). Οι δραστηριότητες του ανθρώπου έχουν να κάνουν είτε με τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (ΑτΘ) στην ατμόσφαιρα είτε με την καταστροφή των “καταβοθρών άνθρακα” (δάση και δασικές εκτάσεις) που απορροφούν αυτά τα αέρια ιδίως το CO₂. Κατέληξε δε στο συμπέρασμα ότι για να περιοριστεί η αύξηση της θερμοκρασίας στους 2°C, οι παγκόσμιες εκπομπές ΑτΘ πρέπει να μειωθούν περίπου κατά είκοσι πέντε τοις εκατό (25%) [μεταξύ 10 και 30%] έως το 2030 ώστε να επιτευχθεί κλιματική ουδετερότητα το 2050 (doc. 1: «SR1.5»).

9. Επίσης, σε πρόσφατη έκθεση του IPCC επισημαίνεται ότι:

“Global net anthropogenic GHG emissions have been estimated to be 59 ±6.6 GtCO₂-eq in 2019, about 12% (6.5 GtCO₂-eq) higher than in 2010 and 54% (21 GtCO₂-eq) higher than in 1990, with the largest share and growth in gross GHG emissions occurring in CO₂ from fossil fuels combustion and industrial processes (CO₂-FFI) followed by methane, whereas the highest relative growth occurred in fluorinated gases (F-gases), starting from low levels in 1990. Average annual GHG emissions during 2010-2019 were higher than in any previous decade on record, while the rate of growth between 2010 and 2019 (1.3% yr) was lower than that between 2000 and 2009 (2.1%). In 2019, approximately 79% of global GHG emissions came from the sectors of energy, industry, transport, and buildings together and 22 from agriculture, forestry and other land use (AFOLU). Emissions reductions in CO₂-FFI due to improvements in energy intensity of GDP and carbon intensity of energy, have been less than emissions increases from rising global activity levels in industry, energy supply, transport, agriculture and buildings. (high confidence) {2.1.1}.”

10. Σε πρόσφατη ανακοίνωση του NOAA σχετικά με τις εκπομπές CO₂ υπογραμμίζεται ότι:

“The global surface concentration of CO₂, averaged across all 12 months of 2023, was 419.3 parts per million (ppm), an increase of 2.8 ppm during the year. This was the 12th consecutive year CO₂ increased by more than 2 ppm, extending the highest sustained rate of CO₂ increases during the 65-year monitoring record. Three consecutive years of CO₂ growth of 2 ppm or more had not been seen in NOAA’s monitoring records prior to 2014. Atmospheric CO₂ is now more than 50% higher than pre-industrial levels.”

Σχετικά με τις εκπομπές μεθανίου, οι οποίες σχετίζονται με τις εξορύξεις ορυκτών καυσίμων, στην ίδια ανακοίνωση τονίζεται ότι:

“Atmospheric methane, less abundant than CO₂ but more potent at trapping heat in the atmosphere, rose to an average of 1922.6 parts per billion (ppb). The 2023 methane increase over 2022 was 10.9 ppb, lower than the record growth rates seen in 2020 (15.2 ppb), 2021 (18 ppb) and 2022 (13.2 ppb), but still the 5th highest since renewed methane growth started in 2007. Methane levels in the atmosphere are now more than 160% higher than their pre-industrial level.”

11. Σχετικά με την αυξανόμενη παραγωγή ορυκτών καυσίμων σε παγκόσμια κλίμακα (άνθρακας, πετρέλαιο, αέριο) ο ΟΗΕ σε πρόσφατη έκθεση επισημαίνει τα εξής: «Παρά την ανάπτυξη καθαρής ενέργειας, τα παγκόσμια επίπεδα παραγωγής ορυκτών καυσίμων παραμένουν σε πλήρη δυσαρμονία προς τα επίπεδα που είναι συμβατά με τις απαιτήσεις της Συνθήκης του Παρισιού. Εάν συνεχιστεί αυτή η έλλειψη δράσεων για μείωση της παραγωγής ορυκτών καυσίμων θα τεθεί σε κίνδυνο το βιώσιμο παρόν και το μέλλον του πλανήτη..... Για να επιτευχθεί ο στόχος του περιορισμού της αύξησης της θερμοκρασίας στους 1.5°C απαιτείται μια ταχεία απεμπλοκή από τα ορυκτά καύσιμα, αρχίζοντας από μείωση για όλα τα ορυκτά καύσιμα από τώρα.» Επίσης, πρόσφατη μελέτη επισημαίνει ότι για να επιτευχθεί ο στόχος της μη υπέρβασης της μέσης θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1.5°C σε σχέση με την προβιομηχανική περίοδο, θα πρέπει να απαγορευτούν οι εξορύξεις πετρελαίου και φυσικού αερίου. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι εκπομπές ΑτΘ που προκαλούνται από τις υπάρχουσες ή τις προγραμματιζόμενες υποδομές ορυκτών καυσίμων θα υπερβούν τον εναπομείναντα προϋπολογισμό άνθρακα, δηλαδή την ποσότητα ΑτΘ η οποία μπορεί να εκλυθεί πριν η θερμοκρασία αγγίξει το κατώφλι της συνθήκης του Παρισιού.

12. Σύμφωνα με το άρθρο 3 (1) του Κανονισμού 2018/1999 τα κράτη μέλη εκπονούν και υιοθετούν τα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα (ΕΣΕΚ). Στο πλαίσιο αυτό η Ελλάδα εκπόνησε και κύρωσε το δικό της ΕΣΕΚ [ΦΕΚ Β' 6983/19.12.2024]. Στο εν λόγω ΕΣΕΚ αναφέρεται:

«Συμπληρωματικά, αν και με διαφορετική πολιτική προσέγγισης και σχεδιασμού, η έρευνα για εξόρυξη και εκμετάλλευση εγχώριων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων συνεχίζει να αποτελεί άξονα της ενεργειακής πολιτικής για την επόμενη περίοδο και ενσωματώνεται στο ευρύτερο πλαίσιο αξιοποίησης των εγχώριων ενεργειακών πηγών..... Μέσα στην επόμενη διετία αναμένονται οι αποφάσεις των μισθωτών για τη διενέργεια ερευνητικών γεωτρήσεων στα περισσότερα οικόπεδα, με στόχο - σε περίπτωση θετικής απόφασης και επιτυχούς έκβασης των ερευνών - να έχουμε εγχώρια παραγωγή υδρογονανθράκων (πέραν αυτής του Πρίνου) εντός της τρέχουσας δεκαετίας.» Αυτό αποτυπώνεται στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας Α.19: Υφιστάμενη κατάσταση έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στην Ελλάδα

Περιοχή	Κατάσταση
Θαλάσσιες περιοχές παραχώρησης	
Πρίνος	Energean Oil & Gas: 100% Κύρωση σύμβασης: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=a68aec0f-1755-4a19-af6c-a9b601574125 Φάση: Άδεια έρευνας κι εκμετάλλευσης, με 25ετή δικαιώματα παραγωγής.
Νότια της Πελοποννήσου (νέα παραχώρηση)	Chevron Φάση: Εκδήλωση ενδιαφέροντος
Μπλοκ Α2 (νέα παραχώρηση)	HELLENiQ Energy Φάση: Εκδήλωση ενδιαφέροντος
Νότια Κρήτη Ι (νέα παραχώρηση)	Chevron Φάση: Εκδήλωση ενδιαφέροντος
Νότια Κρήτη ΙΙ (νέα παραχώρηση)	Chevron Φάση: Εκδήλωση ενδιαφέροντος
Κατάκολο	Energean Oil & Gas: 100% Φάση: 25ετής φάση παραγωγής Ανακοίνωση απελευθέρωσης της παραχώρησης «Κατάκολο» που αφορά σε μικρό κοίτασμα πετρελαίου κοντά στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου
Block 2	<u>Αποχώρηση TOTAL</u> . Κοινοπραξία Energean Hellas Ltd. (75% και Διαχειριστής) και HELLENiQ Upstream Δυτική Κέρκυρα Μονοπρόσωπη Α.Ε. (25%) Φάση: α' ερευνητική
Block 10	HELLENiQ Upstream Ιόνιο Μονοπρόσωπη Α.Ε. (100%) Σύμβαση: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=ce7da84f-37ce-4d68-ac68-aacc0116691f Φάση: Δεύτερη ερευνητική
ΝΔ Κρήτης	<u>Αποχώρηση Total</u> . ExxonMobil Exploration & Production Greece B.V. (70% και Διαχειριστής) και HELLENiQ Upstream Νοτιοδυτικά Κρήτης Μονοπρόσωπη Α.Ε. (30%) Φάση: Τέλος πρώτης ερευνητικής

Περιοχή	Κατάσταση
Δ. Κρήτης	<u>Αποχώρηση Total</u> . ExxonMobil Exploration & Production Greece B.V. (70% και Διαχειριστής) and HELLENiQ Upstream Δυτικά Κρήτης Μονοπρόσωπη Α.Ε. (30%) Φάση: Τέλος πρώτης ερευνητικής
Ιόνιο	Αποχώρηση Repsol. HELLENiQ Upstream Ιόνιο Μονοπρόσωπη Α.Ε. (100%) Φάση: Δεύτερη ερευνητική
Block 1	Κατάθεση Προσφοράς από τα ΕΛΠΕ. Διαδικασία σε εξέλιξη.
Θρακικό	Κοινοπραξία Calfrac (75%) - ΕΛΠΕ (25%). Δεν αναφέρονται εξελίξεις.
Πατραϊκός κόλπος	Η Κοινοπραξία ΕΛΠΕ (50%) - Edison (50%) έχει προβεί σε επεξεργασία και πρόσκτηση νέων τρισδιάστατων σεισμικών δεδομένων. Τον Απρίλιο του 2018 μπήκε στη β' φάση των ερευνών η οποία περιλαμβάνει πραγματοποίηση ερευνητικής γεώτρησης.
Χερσαίες περιοχές παραχώρησης	
Ιωάννινα	<u>Αποχώρηση Repsol</u> Energean Oil & Gas (100%) Φάση: Δεύτερη ερευνητική
ΒΔ Πελοπόννησος	Κύρωση σύμβασης μίσθωσης με ΕΛΠΕ ΑΕ: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=7490ead0-2a58-4193-8fe7-a88800dae949 Ανοιχτό μπλοκ
Άρτα - Πρέβεζα	Κύρωση σύμβασης μίσθωσης με ΕΛΠΕ Α.Ε.: https://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=c08fa4f4-d600-4f4b-bbe4-a88800c5d939 Η περιοχή αναφέρεται ως <u>ανοικτό μπλοκ</u> .
Αιτωλοακαρνανία	<u>Αποχώρηση REPSON</u> . <u>Ανοιχτό οικόπεδο</u> .

Πηγές: ΥΠΕΝ και ΕΔΕΥΕΠ (31/03/2025)

Στην αναθεωρημένη έκδοση του ΕΣΕΚ γίνεται λόγος για τις ως άνω εξορύξεις αλλά μόνο από τη σκοπιά της ενεργειακής ασφάλειας και των οικονομικών οφελών. Δεν λαμβάνονται δε υπόψη οι νέες παραχωρήσεις που έχουν ανακοινωθεί μετά την κατάθεση του τελικού κειμένου στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Στο ΕΣΕΚ επισημαίνεται ειδικότερα ότι:

Μια συντηρητική εκτίμηση των δυνητικών και πιθανών αποθεμάτων των εν λόγω περιοχών, στις οποίες ωστόσο δεν έχει ακόμη διενεργηθεί εξερευνητική γεώτρηση, κυμαίνεται σύμφωνα με προκαταρκτικά στοιχεία της ΕΔΕΥΕΠ στα 24 τρις κυβικά πόδια (trillion cubic feet) ή 680 bcm. Η πιθανή επιβεβαίωση αυτών των κοιτασμάτων υπερκαλύπτει τόσο την παρούσα

όσο και τη μέλλουσα εγχώρια ζήτηση φυσικού αερίου καθιστώντας τη χώρα μας εξαγωγική έως τα τέλη της δεκαετίας. (Κεφ. 3.5.1.)

Από την ως άνω αναφορά προκύπτει ότι ο όγκος των 24 τρις κυβικών ποδιών αντιστοιχεί σε 1032 εκατομμύρια τόνους CO₂ που θα διαφύγουν στην ατμόσφαιρα. Άλλωστε, σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Οργανισμό Περιβάλλοντος, οι εκπομπές ΑτΘ που προέρχονται από την εξερεύνηση, παραγωγή, επεξεργασία και μεταφορά φυσικού αερίου και πετρελαίου αντιπροσωπεύουν το 61% των συνολικών διαφυγών ΑτΘ στην ατμόσφαιρα το έτος 2020. Κατά συνέπεια, οι ανωτέρω εκπομπές (που περιλαμβάνονται στο σχέδιο ΕΣΕΚ) δεν είναι συμβατές με τους στόχους του εθνικού κλιματικού νόμου (άρθρο 1 (2) ν. 4936/2022) και με το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 2018/842. Να σημειωθεί ότι στο αναθεωρημένο ΕΣΕΚ δεν υπάρχει καμία αναφορά στις εξορύξεις Υ/Α αποφεύγοντας έτσι τον έλεγχο της Επιτροπής.

13. Επειδή οι προβλεπόμενες στον ως άνω πίνακα Α.19 εξορύξεις υδρογονανθράκων στην Ελλάδα θα αυξήσουν τις εκπομπές ΑτΘ αντί να τις μειώσουν, πολλώ δε μάλλον που αυτό θα συντελεστεί με την παράλληλη μείωση - αντί για αύξηση - των φυσικών καταβοθρών CO₂ (των δασών και των δασικών εκτάσεων) εξ αιτίας των μεγάλων πυρκαγιών που προκλήθηκαν στο παρελθόν (μακρινό και πρόσφατο) και όσων μετά βεβαιότητας θα ακολουθήσουν. Να σημειωθεί σχετικά ότι «Η ανάγκη ανάληψης δράσης για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου καθίσταται ολοένα και πιο επείγουσα, όπως δήλωσε η Διακυβερνητική Επιτροπή για την Κλιματική Αλλαγή (IPCC), στις εκθέσεις της της 7ης Αυγούστου 2021 με τίτλο «Climate change 2021: The Physical Science Basis» (Κλιματική αλλαγή 2021: τα δεδομένα των φυσικών επιστημών), της 28ης Φεβρουαρίου 2022 με τίτλο «Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability» (Κλιματική αλλαγή 2022: επιπτώσεις, προσαρμογή και ευπάθεια) και της 4ης Απριλίου 2022 με τίτλο «Climate Change 2022: Mitigation of Climate Change» (Κλιματική αλλαγή 2022: μετριασμός της κλιματικής αλλαγής)».

14. Η εξόρυξη υδρογονανθράκων στην Ελλάδα προβλέπεται στον ν. 2289/1995, ο οποίος παρέχει σε εταιρείες ορυκτών καυσίμων το δικαίωμα να παράγουν ή/και να εξάγουν ορυκτά καύσιμα. Σύμφωνα, λοιπόν, με τα παραπάνω, η εθνική νομοθεσία για τις εξορύξεις θα πρέπει να προβλέπει την απαγόρευση των εξορύξεων υδρογονανθράκων ώστε να εναρμονιστεί με τις νεότερες διατάξεις και συγκεκριμένα με το άρθρο 1 και το Παράρτημα Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/842, όπως ισχύει, τα άρθρα 2 και 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1119, τα άρθρα 1(2)δ και 4 σε συνδυασμό με το Παράρτημα Ι του Κανονισμού 2018/1999, το άρθρο 1(2) του ν.4936/2022 και το άρθρο 2(1)(α) και το άρθρο 4(1) και (2) της Συνθήκης του Παρισιού.

15. Αξίζει να επισημανθεί ότι οι στόχοι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Ελλάδα σχετικά με τη μείωση των εκπομπών ΑτΘ που καλύπτονται από τον Κανονισμό 2018/842 είναι, η ως άνω μείωση να είναι της τάξης του -47% σε σχέση με το 2005 έως το 2030. Ωστόσο, επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το αναθεωρημένο ΕΣΕΚ (2024) η μείωση των εκπομπών ΑτΘ που θα επιτύχει η Ελλάδα θα είναι της τάξης του -24% έως το 2030. Και τούτο συμβαίνει διότι η Ελλάδα διαθέτει ένα εκτεταμένο πρόγραμμα έρευνας και εξόρυξης Υ/Α (π.χ. χερσαίο οικόπεδο Ιωαννίνων, θαλάσσια οικόπεδα δυτικά και νοτιοδυτικά της Κρήτης, θαλάσσια οικόπεδα στο Ιόνιο κ.λπ.), το οποίο αντιβαίνει στις ανωτέρω προβλέψεις του άρθρου 1 και του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2018/842, όπως ισχύει, των άρθρων 2 και 4 του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/1119, των άρθρων 1(2)δ και 4 σε συνδυασμό με το Παράρτημα Ι του

Κανονισμού 2018/1999, του άρθρου 1(2) του ν. 4936/2022 και των άρθρων 2(1)(α) και 4(1) και (2) της Συνθήκης του Παρισιού.

16. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι αρκετά κράτη μέλη της ΕΕ έχουν νομοθετήσει την απαγόρευση της έρευνας και εκμετάλλευσης Υ/Α (π.χ., Πορτογαλία, Δανία, Γαλλία). Επίσης εθνικά δικαστήρια έκριναν ότι η ως άνω απαγόρευση ευθυγραμμίζεται με τις νομικά δεσμευτικές ρυθμίσεις του διεθνούς δικαίου και του δικαίου της ΕΕ. Συγκεκριμένα, το Γαλλικό Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε ότι η αίτηση εταιρείας για έρευνα και εξόρυξη Υ/Α, με ενεργή σύμβαση με το κράτος δεν μπορεί να εγκριθεί διότι αντιβαίνει στις εθνικές ρυθμίσεις και στους στόχους της Συνθήκης του Παρισιού (2015). Επίσης, το Ανώτατο Δικαστήριο της Σκωτίας σε υπόθεση σχετικά με εξόρυξη Υ/Α έκρινε ότι το δημόσιο συμφέρον σχετικά με την κλιματική αλλαγή υπερέχει του ιδιωτικού συμφέροντος των εταιρειών που προβαίνουν στην εξόρυξη. Για τον λόγο αυτόν ακύρωσε την άδεια για την έρευνα και εκμετάλλευση Υ/Α.

17. Επειδή οι υφιστάμενες συμβάσεις έρευνας και εκμετάλλευσης Υ/Α προηγούνται χρονικά των ισχυουσών ρυθμίσεων σχετικά με τη μείωση των εκπομπών ΑτΘ τίθεται εκ πρώτης όψεως το ζήτημα της ισχύος και εφαρμογής των νεότερων κανόνων δικαίου. Επί αυτού του ζητήματος το ΔΕΕ αποφάνθηκε επανειλημμένα. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι:

«Όσον αφορά την αρχή της προστασίας δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, τονίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία, ο νέος κανόνας εφαρμόζεται πάραυτα στα μελλοντικά αποτελέσματα μιας κατάστασης που έχει δημιουργηθεί υπό το κράτος του παλαιότερου κανόνα και το πεδίο εφαρμογής της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν μπορεί να διευρυνθεί τόσο ώστε να παρακωλύεται γενικά η εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων επί των μελλοντικών αποτελεσμάτων καταστάσεων που έχουν δημιουργηθεί υπό την προγενέστερη ρύθμιση (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 29ης Ιανουαρίου 2002, C-162/00, Pokrzeptowicz-Meyer, Συλλογή 2002, σ. I-1049, σκέψεις 50 και 55).»

Επομένως, σύμφωνα με την ως άνω νομολογία του ΔΕΕ, οι νεότεροι κανόνες δικαίου υπερισχύουν των χρονικά προγενέστερων συμβάσεων, πολλώ δε μάλλον που ζούμε σε συνθήκες επείγουσας κλιματικής ανάγκης λόγω της υπαρξιακής απειλής της κλιματικής αλλαγής. Τέλος, θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι η νομική υποχρέωση των κρατών για ενισχυμένη λήψη μέτρων μετριασμού, ώστε να υπάρξει σημαντική μείωση των εκπομπών ΑτΘ, αναγνωρίστηκε από εθνικά δικαστήρια κρατών μελών, των οποίων οι αποφάσεις έχουν ως έρεισμα τη διεθνή, ενωσιακή και εθνική νομοθεσία αλλά και από διεθνή δικαστήρια

Αθήνα, 8 Απριλίου 2025

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Αλέξανδρος (Αλέξης) Χαρίτσης

Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου

Ευτυχία (Έφη) Αχτσιόγλου

Χουσεΐν Ζεϊμπέκ

Αθανάσιος (Νάσος) Ηλιόπουλος

Θεοπίστη (Πέτη) Πέρκα

Δημήτριος Τζανακόπουλος

Μερόπη Τζούφη

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Οζγκιούρ Φερχάτ

Θεανώ Φωτίου

ΠΡΟΤΑΣΗ ΝΟΜΟΥ

Για την απαγόρευση αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων

Άρθρο 1

Ορισμοί

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου ορίζονται ως:

1. Υδρογονάνθρακες: τα κάθε είδους ορυκτά πετρελαιοειδή σε στερεά, υγρή ή αέρια κατάσταση και συγκεκριμένα το αργό πετρέλαιο, το φυσικό αέριο, καθώς και κάθε είδους ορυκτά ή ουσίες που εξορύσσονται μαζί τους από πορώδεις και διαπερατούς γεωλογικούς σχηματισμούς, συμπεριλαμβανομένων του σχιστολιθικού πετρελαίου και του σχιστολιθικού αερίου.
2. Αργό πετρέλαιο: το αργό ορυκτό πετρέλαιο, η άσφαλτος, ο οζοκηρίτης και κάθε είδους υδρογονάνθρακας και τα βιτουμένια, και στη στερεή και στην υγρή μορφή τους, είτε βρίσκονται σε φυσική κατάσταση είτε εξάγονται από φυσικό αέριο με συμπύκνωση ή απόσταξη.
3. Φυσικό αέριο: Οι υδρογονάνθρακες σε αέρια μορφή, περιλαμβανομένων ενδεικτικά των υγρών σε αέρια κατάσταση ("wet mineral gas"), του μη επεξεργασμένου αερίου ("casinghead gas") και του φυσικού αερίου που απομένει μετά την απομάκρυνση των υγρών υδρογονανθράκων ("residue gas").
4. Σχιστολιθικό πετρέλαιο (Shale oil): Μη συμβατικό πετρέλαιο που παράγεται από θραύσματα πετρωμάτων σχιστολιθικού πετρελαίου με πυρόλυση, υδρογόνωση, ή θερμική διάλυση (thermal dissolution). Αυτές οι διεργασίες μετατρέπουν την οργανική ύλη μέσα στο πέτρωμα κηρογόνου (kerogen) σε συνθετικό καύσιμο (Synthetic fuel). Επίσης το αργό πετρέλαιο που παράγεται από σχιστολίθους ή άλλους σχηματισμούς πολύ χαμηλής διαπερατότητας "σφικτό πετρέλαιο (tight oil)".
5. Σχιστολιθικό αέριο (shale gas): Μη συμβατικό φυσικό αέριο που βρίσκεται παγιδευμένο μέσα σε σχιστολιθικούς σχηματισμούς. Παράγεται από συνδυασμό τεχνικών οριζόντιας γεώτρησης (horizontal drilling) και υδραυλικής ρωγμάτωσης (hydraulic fracturing).
6. Παραπροϊόντα: τα υπόλοιπα προϊόντα εκτός των πετρελαιοειδών, που παράγονται από την επεξεργασία των υδρογονανθράκων.
7. Αναζήτηση υδρογονανθράκων: η προσπάθεια εντοπισμού υδρογονανθράκων σε συγκεκριμένη περιοχή με οποιαδήποτε πρόσφορη μέθοδο εκτός από γεωτρήσεις.
8. Έρευνα υδρογονανθράκων: η έρευνα για την ανακάλυψη κοιτασμάτων υδρογονανθράκων με οποιαδήποτε πρόσφορη μέθοδο, καθώς και με γεωτρήσεις.

9. Εκμετάλλευση υδρογονανθράκων: η εξόρυξη υδρογονανθράκων, η τυχόν κατεργασία προκειμένου να καταστούν εμπορεύσιμοι και η αποθήκευση και η μεταφορά αυτών και των παραπροϊόντων τους μέχρι τις εγκαταστάσεις φόρτωσης για περαιτέρω διάθεση. Στην προαναφερόμενη κατεργασία δεν περιλαμβάνεται η διύλιση.

Άρθρο 2

Απαγόρευση αναζήτησης, έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων

1. Απαγορεύεται η αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων όπως ορίζονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1 του παρόντος νόμου ανεξαρτήτως της χρησιμοποιούμενης μεθόδου.
2. Η παράγραφος 1 του παρόντος άρθρου εφαρμόζεται στην αναζήτηση, στην έρευνα και στην εκμετάλλευση στο υπέδαφος και στην επιφάνεια του εδάφους και των θαλάσσιων χωρικών υδάτων όπως επίσης και στα βάθη των θαλάσσιων χωρικών υδάτων.

Άρθρο 3

1. Δεν εγκρίνεται στο εξής από την αρμόδια αρχή:
 - α) Άδεια αναζήτησης, έρευνας, ακόμη και για πειραματικούς σκοπούς, όπως επίσης και εκμετάλλευσης για όλες τις ουσίες που αναφέρονται στο άρθρο 1, παράγραφος 1 του παρόντος νόμου.
 - β) Παραχώρηση με σκοπό την εκμετάλλευση των ίδιων ουσιών.
 - γ) Παράταση της παραχώρησης σχετικά με τις ίδιες ουσίες.
2. Η υλοποίηση των εν λόγω ρυθμίσεων εκτελείται με κανονιστικές πράξεις της διοίκησης.

Άρθρο 4

Λύση των συμβάσεων

Λύονται λόγω ανωτέρας βίας, την οποία συνιστά η κατάσταση έκτακτης ανάγκης της κλιματικής κρίσης, όλες οι συμβάσεις που έχουν υπογραφεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και εταιρειών για αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 του παρόντος. Ζητήματα σχετικά με τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των συμβαλλομένων μερών που τυχόν αναφέρονται από την καταγγελία των συμβάσεων θα επιλύονται από Διαιτητικό Δικαστήριο, σύμφωνα με τους ισχύοντες κανόνες.

Άρθρο 5

Παρακολούθηση και εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων

Η κυβέρνηση καταθέτει στη Βουλή των Ελλήνων, πριν από την παρέλευση ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, έκθεση στην οποία περιλαμβάνονται οι επιπτώσεις στο περιβάλλον του αργού και του διυλισμένου πετρελαίου και του φυσικού αερίου που διατίθενται για κατανάλωση στην Ελλάδα σε σχέση κυρίως με την προέλευσή τους, τον τύπο της πηγής και των συνθηκών εξόρυξης, διύλισης και μεταφοράς. Η εν λόγω έκθεση αναλύει τις μεθόδους που επιτρέπουν τη διαφοροποίηση του αργού και του διυλισμένου πετρελαίου και των φυσικών αερίων σε σχέση με τις ως άνω επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Άρθρο 6

1. Οι εταιρείες εισαγωγής υδρογονανθράκων στην Ελλάδα δημοσιεύουν κάθε χρόνο, πριν από την παρέλευση ενός έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, έκθεση σχετικά με το επίπεδο των εκπομπών ΑτΘ στο σύνολο του κύκλου ζωής ανά μονάδα ενέργειας των εισαγόμενων υδρογονανθράκων.
2. Με κανονιστικές πράξεις της διοίκησης ορίζεται ο τρόπος μέτρησης του επιπέδου εκπομπών ΑτΘ που προέρχονται από τους εισηγμένους υδρογονάνθρακες, προσδιορίζοντας τους διαφορετικούς παράγοντες αυτών των εκπομπών για κάθε είδος καυσίμου.

Άρθρο 7

Καταργούμενες διατάξεις

Από τη θέση σε ισχύ του παρόντος καταργούνται οι διατάξεις του νόμου 2289/1995 όπως ισχύει, οι οποίες βρίσκονται σε αντίθεση με εκείνες του παρόντος νόμου, καθώς και οι διατάξεις των νόμων με τους οποίους κυρώθηκαν οι συμβάσεις που έχουν υπογραφεί μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και των εταιρειών για αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων, όπως ορίζονται στο άρθρο 1 του παρόντος νόμου.

Άρθρο 8

Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 8 Απριλίου 2025

Οι Προτείνοντες Βουλευτές

Αλέξανδρος (Αλέξης) Χαρίτσης

Αθανασία (Σία) Αναγνωστοπούλου

Ευτυχία (Έφη) Αχτσιόγλου

Ζεϊμπέκ Χουσεΐν

Αθανάσιος (Νάσος) Ηλιόπουλος

Θεοπίστη (Πέτη) Πέρκα

Δημήτριος Τζανακόπουλος

Μερόπη Τζούφη

Ευκλείδης Τσακαλώτος

Οζγκιούρ Φερχάτ

Θεανώ Φωτίου